

Národné osvetové centrum Bratislava
odbor výskumu a štatistiky kultúry

Stratégia výskumu kultúry
odboru výskumu a štatistiky kultúry

Predkladá:

Mgr. Marianna Mrva

Mgr. et Mgr. Zuzana Révészová

Bratislava, apríl 2017

Obsah dokumentu

Ciele stratégie výskumu kultúry	3
1. Kultúra – významy pojmu	4
2. Výskum kultúry	5
2.1 Disciplíny zaoberajúce sa výskumom kultúry	5
2.2 Metodológia spoločenskovedného výskumu	7
2.3 Štádiá spoločenskovedného výskumu	8
2.4 Metódy zberu primárnych empirických údajov	8
3. Výskum kultúry a OVŠK	10
3.1 Budúcnosť výskumu kultúry OVŠK	11
3.1.1 Sociologický výskum kultúry	13
3.1.2 Výskum kultúrnej politiky	15
3.1.3 Štatistika kultúry	16
3.1.4 Výskum ekonomiky kultúry	16
3.2 Význam výskumu kultúry	17
3.3 Prezentácia výsledkov výskumu kultúry	18
3.3.1 Webový portál	19
3.3.2 Publikačné aktivity	19
3.3.3 Prezentačné aktivity	21
3.3.4 Medzinárodné kontakty	21
3.4 Zvyšovanie odbornosti	21
Zhrnutie	23
Použitá literatúra	24

Ciele stratégie výskumu kultúry

Odbor výskumu a štatistiky kultúry Národného osvetového centra (ďalej len „OVŠK“) sa od svojho založenia spolupodieľa na rozširovaní vedeckého poznania kultúry a jej parciálnych oblastí prostredníctvom svojich výskumov a štúdií. Vybudoval si tak stabilnú pozíciu medzi pracoviskami zabezpečujúcimi výskumnú činnosť. Meniaci sa sociálny svet však prináša nové výzvy, ktorým OVŠK musí čeliť, aby splnil požiadavky na pracovisko, ktoré reflektuje potreby súčasnosti. Snaha o naplnenie týchto cieľov vyvolala potrebu znovu zadefinovať identitu a vízie budúceho vývoja pracoviska.

V súčasnosti OVŠK tvoria dva referáty, referát výskumu kultúry a referát štatistiky kultúry. Referát výskumu kultúry zabezpečuje sociologický výskum kultúry a výskum ekonomiky kultúry. Poslaním referátu štatistiky je zabezpečovanie štatistického zisťovania v oblasti kultúry v súčinnosti s Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) a Štatistickým úradom Slovenskej republiky (ďalej len „ŠÚ SR“). Činnosti jednotlivých referátov nie sú od seba nezávislé alebo oddelené, ale naopak, navzájom sa podporujú. Zber štatistických údajov vníma OVŠK ako jeden z mnohých výskumných nástrojov, ktoré využíva v snahe získať čím presnejší a komplexnejší obraz o kultúre. Pod pojmom výskum teda nebude v tejto stratégii striktne chápaný iba výskum, ktorý zabezpečuje referát výskumu kultúry, ale aj štatistické zisťovanie.

Základným cieľom tejto stratégie je definovať konceptuálne rámce, z ktorých OVŠK pri plnení svojich činností vychádza, hodnoty, ktorými sa riadi, a víziu, ku ktorej naplneniu chce smerovať z pohľadu oboch referátov. Konceptuálne rámce a hodnoty tvoria základ a reprezentujú stabilitu princípov. Vízia budúceho smerovania, ktorá je postavená na týchto stabilných základoch, reprezentuje dynamiku, ktorá je nevyhnutná na rozvoj OVŠK.

Teoretické a metodologické východiská práce OVŠK sú predmetom prvej a druhej kapitoly stratégie. Tretia, najobširnejšia kapitola, predstavuje základné hodnoty a víziu pracoviska do budúcnosti spolu s jednotlivými piliermi, na ktorých je táto vízia postavená.

1. Kultúra – významy pojmu

Pojem kultúra používame v bežnom jazyku v rôznych súvislostiach a významoch. Hovoríme o kultúre v súvislosti s umením, ale za kultúru považujeme aj to, ako sa správame pri stole, ako sa obliekame na rôzne príležitosti, ako slávime sviatky, ale aj zvyky a obyčaje našich predkov. Tento pojem má rôzne významy nielen v bežnom jazyku, ale aj jednotlivé spoločenskovedné a humanitné disciplíny definujú kultúru rôzne. V tejto časti prinášame niekoľko základných definícií, aby sme mohli lepšie pochopiť mnohoznačnosť tohto pojmu a šírku významov.

Z antropologického hľadiska je kultúra definovaná ako „všetky nadbiologické prostriedky a mechanizmy, prostredníctvom ktorých sa človek ako člen spoločnosti adaptuje na vonkajšie prostredie“ (Soukup in Patočková et alii 2012: 18). Táto definícia kultúru v podstate **stotožňuje so spoločnosťou**. Podľa Jitky Ortovej a Kataríny Podolákovej v kulturológii patrí k najčastejšie využívaným definíciám kultúry práve význam „spôsob života“ (2005:10). V kultúrnej sociológii sa najčastejšie používa vymedzenie Clifforda Geertza pre kultúru ako „historicky prenesený vzorec významov stelesnený v symboloch, systéme zdedených koncepcií vyjadrených v symbolických formách spôsobmi, ktorými ľudia komunikujú, udržujú a rozvíjajú svoje poznanie a postoje k životu“ (1973:89).

Druhý pohľad nazerá na kultúru ako „synonymum umenia, tvorby a invencie, ktoré sú dostupné iba **exkluzívnej menšine**, ktorú potom povznáša nad úroveň priemernosti a obyčajnosti“ (Bauman in Edwards 2010:15). Publikácia *Kultura v krajích České republiky* (Patočková et al. 2012) uvádza definíciu kultúry Aleny Mockovčiakovej ako „umenie a jeho výsledky, poznávacie, osvetové, záujmové a vzdelávacie aktivity, ako aj spolková činnosť, tradície a zvyky, dokonca aj prírodné a urbanizované prostredie individuálneho života“ (Mockovčiaková in Patočková et al. 2012: 19).

Zjednodušene teda ide o dva pohľady. V **širšej definícii** kultúry patria do kultúry hodnoty a normy, ktoré uznávame, jazyk, ktorým popisujeme jednotlivé javy, významy, ktoré im dávame, ale aj kultúrne artefakty, výtvary ľudskej činnosti a ďalšie. **Užšia definícia** nazerá na kultúru ako na spoločenskú inštitúciu, v ktorej sa odohráva istý typ činností spojený s ľudským životom, napríklad umenie, tvorivosť, obyčaje.

Vzhľadom na rôznosť významov pojmu kultúra je rôzne aj študijné a výskumné zameranie a náhľad jednotlivých humanitných a sociálno-vedných disciplín. Súčasné

sociologické prístupy majú tendenciu používať čo najširšiu definíciu kultúry, kým z pohľadu kultúrnej politiky nazeráme na kultúru v užšom zmysle. Čoraz častejšie môžeme ale pozorovať tendencie využívať širšiu definíciu kultúry aj v kultúrnej politike.

2. Výskum kultúry

Základnou otázkou spoločenských vied je: **ako sa dá správne pochopiť fungovanie spoločnosti**, v našom prípade fungovanie kultúry? Počas dejín sociálneho myslenia dávali sociálni vedci na túto otázku rôzne odpovede.

Wilhelm Dilthey napríklad tvrdil, že ľudia majú slobodnú vôľu, preto ich konanie je nepredvídateľné a nedá sa zovšeobecniť. Ďalší významný sociológ Émile Durkheim mal opačný názor, ktorý bol založený na predpoklade, že sociálne javy fungujú na základe sociálnych zákonov tak, ako javy fyzického sveta fungujú na základe zákonov fyziky. Max Weber si pri koncipovaní sociálnej teórie zvolil strednú cestu. Podľa Webera sociálne javy nie sú v plnej miere determinované sociálnymi zákonmi, ale sú produktom slobodného ľudského konania.

Medzi súčasnými spoločenskými vedami prevláda názor, že sociálne javy, a teda aj kultúra, sú rozpoznateľné, vysvetliteľné a predvídateľné, avšak vždy obsahujú aj náhodný element, preto sa nedajú úplne vysvetliť a úplne predvídať (Bailey 1994:7-11).

2.1 *Disciplíny zaoberajúce sa výskumom kultúry*

Analýzu kultúry v celej jej komplexnosti nikdy nemožno zahrnúť len do jednej vednej disciplíny. Humanitné a sociálne vedy skúmajú kultúru z rôznych pozícií a s rôznym teoretickým a empirickým zameraním. Veľký podiel na štúdiu kultúry má samozrejme **výskum umenia** a **estetika**, a to všeobecne alebo v rámci jednotlivých umeleckých žánrov, spoločenský rozmer však v týchto disciplínach nie je dominantný. Na spoločenský rozmer kultúry sa zameriava napríklad **antropológia** či **etnológia**. Komplexný pohľad na kultúru najmä z teoretického a historického hľadiska ponúka **kulturoológia**. Súčasná kulturoológia ponúka okrem zamerania na teóriu kultúry aj zameranie na vzdelávanie a **kultúrny manažment**, **kreativitu**, **interkultúrnu komunikáciu** a podobné aktuálne témy. Veľmi výrazný podiel na štúdiu kultúry v spoločnosti má sociológia. Z hľadiska komplexného **empirického skúmania** v sociálnych vedách zatiaľ sociologický výskum kultúry zostáva dominantným,

pretože má najhlbšiu tradíciu výskumu kultúry v spoločnosti. Súčasnú tendenciu však preukazujú aj dôležitost interdisciplinárneho výskumu.

Kultúrou sa zaoberali už klasickí sociologickí teoretici Marx, Durkheim a Weber. Ďalšími klasikmi zaoberajúcimi sa kultúrou v sociologickom kánone bývajú menovaní napríklad Simmel, Mannheim alebo Mead.

Po dočasnú odklone pozornosti od kultúry po druhej svetovej vojne sa v súčasnosti hovorí o **kultúrnom obrate v sociologickom výskume**, ktorý teoretici datujú do osemdesiatych rokov. Chaney (Hall et al. 2003) hovorí o skutočnom uchopení **povahy modernej spoločnosti** práve náhľadom na kultúru modernity.

Veľký vplyv na obrat spoločenského bádania v kultúre mali nepochybne **kulturálne štúdiá**. Ide o interdisciplinárny prúd empirických výskumov zakotvený v britskom intelektuálnom prostredí. Ukazuje najmä na spoločenské nerovnosti, ktoré sú spôsobované kultúrnou **hegemóniou (nadvládou) dominantných tried**. Centrom sústredenia sa na prejavy kultúry boli kultúrne diskurzy. Pozornosť na **diskurz a jazyk** a otvorenie interdisciplinárneho dialógu medzi spoločenskými a humanitnými vedami prišiel aj z francúzskej intelektuálnej tradície postštrukturalnej filozofie. Pritiahli tým tiež pozornosť na mediálne obsahy a texty, ktoré reprodukovujú identitu jednotlivých skupín zdieľaním určitých obsahov. Zanechali výraznú stopu na dnešnej podobe **mediálnych štúdií**, ktoré sa pomaly etablovali ako samostatný akademický odbor s interdisciplinárnym využitím výskumných prístupov sociológie, literatúry, analýz obrazových materiálov a iných (Hall et alii 2003).

Sociologickému výskumu kultúry v akademickom prostredí momentálne dominujú dve **paradigmatické zamerania. Sociológia kultúry** tradične skúma kultúru ako inštitúciu, ktorá je produktom sociálneho života a vysvetlenie kultúry spočíva v iných, „tvrdých“, nezávislých premenných spoločenskej štruktúry (Alexander 2001), napríklad v triednom alebo socio-ekonomickom usporiadaní. Naproti tomu **kultúrna sociológia** hľadá vysvetlenie každého ľudského konania v oblasti významu, teda v kultúre. Kultúra je preto z pohľadu kultúrnej sociológie nezávislou „tvrdou“ premennou, ktorá má schopnosť vysvetľovať ostatné spoločenské javy. Tematické zameranie na kultúru je samozrejme veľmi podobné. Naznačené odlišnosti môžu vyvolávať zdanie určitého rozporu, ale rozdiel medzi týmito dvomi spôsobmi skúmania kultúry je predovšetkým v tom, aký význam kultúre

v spoločenskom živote pripisujú. Kultúrna sociológia kultúru prakticky stotožňuje so spoločnosťou a vysvetľovaním kultúrnych javov objasňuje zásadné spoločenské otázky. Jej zámer je tak omnoho širší a presah ďalekosiahly.

Poslednou spoločenskovednou disciplínou, ktorá sa zaoberá fungovaním kultúry, a ktorú je dôležité spomenúť, je **kultúrna politika**. Kultúrna politika sa ako nedávno etablovaná vedecká disciplína zaoberá fungovaním aktivít kultúrneho života, najmä pohľadom na **inštitúcie**, ktoré kultúrny život udržiavajú, organizujú, podporujú, regulujú, financujú a pod. Výskum kultúrnej politiky má interdisciplinárny charakter a využíva na jednej strane poznatky sociológie, umeleckých disciplín, kultúrnych štúdií a kulturologie, na druhej strane používa nástroje ekonómie, verejnej politiky, politológie a práva s cieľom zachytiť komplexnosť skúmaných javov.

2.2 Metodológia spoločenskovedného výskumu

Spoločenskovedné poznanie je zamerané na sociálne javy nielen v podobe, v akej sa javia navonok, ale aj v ich hlbšej štruktúre, hlbších súvislostiach. Znamená to, že pri vysvetľovaní sociálnych skutočností sa neuspokojí s vysvetleniami založenými na „zdravom rozume“, na intuíciách, ktoré sú často ovplyvňované stereotypmi, mýtmi, predsudkami a neoverenými informáciami, ale sa snaží preniknúť k hlbším súvislostiam (Coolican 2014:5).

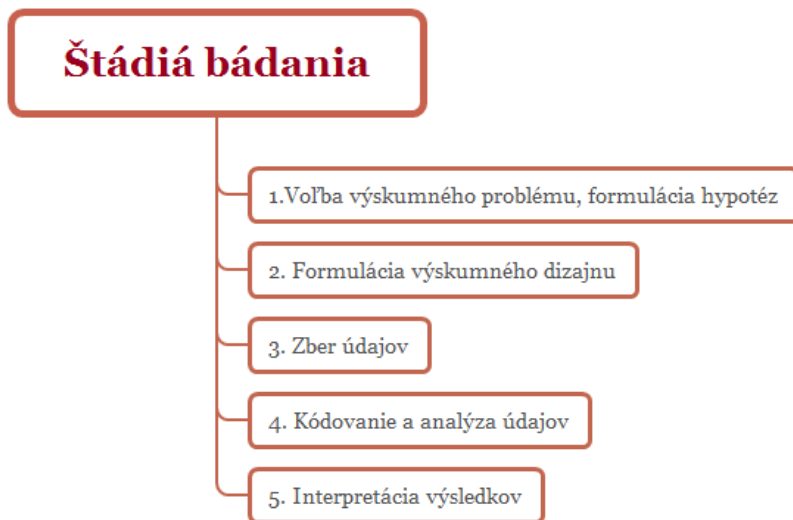
Aby sme mohli preniknúť k hlbším súvislostiam sociálneho javu alebo sociálneho problému, potrebujeme použiť určitý postup – systematické, cielené, organizované, naplánované poznávanie, t. j. poznávacie postupy, ktoré sa riadia určitými zásadami, pravidlami, ktorými sa vyznačuje vedecké poznávanie. Takéto poznávanie sa odlišuje od nevedeckého, bežného poznávania, ktoré sprevádza ľudí najmä v každodennom živote (viď Černík a kol. 1980:153).

Vezmime si napríklad sociológiu. Vedecká úroveň sa zabezpečuje dodržiavaním postupov a pravidiel vedeckého poznávania. Tieto pravidlá sa uplatňujú v oboch základných sférach sociologickej vedy: vo sfére sociologickej teórie, ako aj vo sfére empirických sociologických výskumov. Uvedené sféry sú organicky spojené – nemožno si predstaviť rozvoj sociológie bez náležitého rozvíjania výskumnej praxe, ani zvyšovanie vedeckej úrovne sociologických výskumov bez preniknutia sociologickej teórie do všetkých zložiek výskumu (Bailey 1994).

Teoretické poznanie však môže byť tak východiskom, ako aj výsledkom empirického poznávania.

2.3 Štádiá spoločenskovedného výskumu

Spoločenskovedné skúmanie reality môže mať veľmi rôznorodé podoby, avšak všetky výskumné projekty zdieľajú spoločný cieľ hlbšieho poznania spoločnosti, ako aj postupy, ktoré sú súčasťou procesu skúmania. Každý výskumný projekt musí mať jasne stanovený výskumný problém alebo cieľ. Taktiež každý výskum musí mať výskumný dizajn, ktorý určí, ako budú dáta získavané a analyzované (napríklad, aká bude veľkosť výskumnej vzorky, kde a ako dlho bude zber údajov prebiehať, alebo aký bude dizajn experimentu). Analyzované údaje následne musia byť interpretované. Štádiá bádania sú teda nasledovné:

Obr. 1. Štádiá bádania

Každá z týchto fáz je závislá na predchádzajúcej. Je zrejmé, že nikto nemôže analyzovať údaje, ktoré ešte neboli zozbierané, je však už menej zrejmé, ale podobne dôležité, aby ciele výskumu a výskumné hypotézy boli naformulované jasne a korektne ešte pred zberom dát, ako aj to, aby interpretácii údajov predchádzala fáza ich podrobnej analýzy (Bailey 1994:12-13).

2.4 Metódy zberu primárnych empirických údajov

Pri spoločenskovednom empirickom skúmaní sa nám ponúka široká škála metód zberu empirických údajov, ktoré môžeme rozdeliť do štyroch kategórií:

1. **Observačné (pozorovacie) metódy** – metódy na sledovanie javov, ktoré sú priamo dostupné zmyslovému vnímaniu a neboli vyvolané zásahom výskumníka priamo v priebehu pozorovania. Vedecké pozorovanie sa odlišuje od bežného pozorovania tým, že sleduje nejaký vopred určený výskumný zámer, je naplánovaný a verifikovaný.
2. **Exploračné metódy** – prostriedkom získavania informácií je otázka, ktorá môže byť položená písomne alebo ústne. V sociologickom skúmaní je používanie exploračných metód obľúbené a rozšírené, najmä kvôli mnohým výhodám týchto metód. Do tejto kategórie patrí napríklad rozhovor, dotazník, anketa a pod.
3. **Evidenčné metódy** – vzťahujú sa k materiálnym produktom ľudskej aktivity (akými sú napríklad rôzne záznamy, výkazy, súpisy, kultúrne artefakty), ktoré chápeme ako indikátory sociálneho života.
4. **Metódy štúdia dokumentov** – zameriavajú sa na štúdium dokumentov, ktoré neboli vytvorené pre potreby výskumu a existujú nezávisle na ňom. Patrí sem napríklad analýza autobiografií, denníkov, záznamov, analýza obrazového materiálu a pod.

Podľa typu získaných údajov môžeme rozlíšiť tri druhy výskumných metód:

1. **Kvantitatívne metódy** – pomocou kvantitatívnych metód získame kvantifikovateľné, t. j. číselne vyjadriteľné údaje, ktoré sa dajú vyhodnotiť štatistickými metódami analýzy. Patria sem napríklad údaje získané dotazníkovou metódou, sekundárnou analýzou, štúdiou štatistických výkazov a pod. Ich výhodou je ľahšia interpretovateľnosť a zovšeobeciteľnosť.
2. **Kvalitatívne metódy** – pomocou kvalitatívnych metód získame údaje, ktoré nie sú vyjadriteľné v podobe číselných hodnôt. Patria sem napríklad výpovede ľudí v rámci skupinových rozhovorov, informácie získané štúdiom fotografií, obrazových materiálov a pod. Tieto údaje nezovšeobecňujeme, nevzťahujeme ich na celú populáciu. Ich výhodou je možnosť hlbšieho preniknutia do výskumného problému, možnosť spoznania skrytých javov.
3. **Kombinované metódy** – kombinujú kvalitatívne a kvantitatívne výskumné metódy a tým eliminujú nedostatky vyplývajúce z používania iba jedného typu metód. Kvalitatívne metódy sa často používajú vo fáze predvýskumu, aby sa pomocou nich dal čím lepšie naplánovať kvantitatívny výskum. Rovnako sa

však používajú aj na doplnenie kvantitatívnych metód, aby takto získanými údajmi mohli výskumníci hlbšie vysvetliť javy, ktoré sa skrývajú za číslami.

Výber medzi kvalitatívnymi a kvantitatívnymi metódami závisí od cieľa výskumu, od výskumných hypotéz, respektíve od skúmanej problematiky alebo výskumnej otázky.

3. Výskum kultúry a OVŠK

Výskum zameraný na rôzne oblasti kultúry sa na Slovensku realizuje na mnohých pracoviskách. Patria medzi ne nielen akademické, vedecké a vedecko-výskumné inštitúcie ako katedry sociológie, Slovenská akadémia vied, Iuventa a ďalšie, ale aj mimovládne organizácie ako Centrum pre výskum etnicity a kultúry, či štátne inštitúcie ako Literárne informačné centrum alebo Slovenský ľudový umelecký kolektív. Výskum kultúry má teda na Slovensku svoje inštitucionalizované korene, keďže však hlavnou činnosťou väčšiny týchto inštitúcií nie je výskumná činnosť, výskumy a výstupy z nich sú často roztrúsené a nesystematické.

Víziou OVŠK je stať sa „vlajkovou loďou“ v oblasti multidisciplinárneho výskumu kultúry prostredníctvom systematického prístupu k rôznym otázkam kultúry, ktoré v súvislosti s ňou vyvstávajú v súčasnej spoločnosti. Naším cieľom je v rámci jedného pracoviska integrovať sociologický výskum kultúry, výskum ekonomiky kultúry, výskum kultúrnej politiky a štatistiku kultúry.

Tieto typy výskumu sú vzájomne previazané a našim zámerom je, aby fungovali integrovane na jednom pracovisku. Takto bude možné využívať dáta zbierané či už na základe štatistického zisťovania, empirickým kvantitatívnym alebo kvalitatívnym výskumom, alebo sekundárne dáta z už existujúcich databáz. Táto forma výskumnej činnosti môže pomáhať verejnej správe a odbornej či laickej verejnosti lepšie sa orientovať vo fungovaní kultúry v slovenskej spoločnosti a mať k dispozícii informácie na plánovanie svojej činnosti.

Ako dva základné piliere našej činnosti vnímame odbornosť a otvorenosť. Princíp otvorenosti nám hovorí, že za poslanie OVŠK nemôžeme považovať iba produkovanie výskumných zistení, ale aj ich prezentáciu v podobe a kvalite, v akej môžu byť využiteľné pre orgány štátnej správy (pre ministerstvá, vyššie územné celky, atď.) a pre širšiu odbornú a laickú verejnosť. Sme si vedomí toho, že na splnenie tohto účelu musíme skúmané spoločenské javy nielen starostlivo vyberať, ale musíme venovať pozornosť aj výberu komunikačných kanálov a spôsobov prezentácie našich

výstupov. Princíp otvorenosti vnímame taktiež ako otvorenosť voči konštruktívnej kritike, ktorú vnímame ako nevyhnutnosť kvalitnej vedeckej práce.

Z hľadiska princípu odbornosti deklarujeme nutnosť napojiť výskumné snahy OVŠK na odbornú činnosť iných inštitúcií, ktoré sa venujú výskumu kultúry na Slovensku a v zahraničí. Odbornosť pracoviska je priamo závislá od odbornosti pracovníkov. Je preto nevyhnutné akcentovať potrebu kontinuálneho vzdelávania odborných zamestnancov OVŠK, podporovať výmenu vedomostí s inými inštitúciami a byť tiež atraktívnym zamestnávateľom pre kvalitných odborníkov, ktorí budú mať záujem podieľať sa na rozvoji výskumu kultúry na Slovensku.

3.1 Budúcnosť výskumu kultúry OVŠK

V tejto časti stratégie bude našim cieľom vymedziť predstavy o budúcnosti výskumu kultúry, ktorý vychádza z postavenia OVŠK v sieti výskumných inštitúcií. Táto časť sa zameriava na vymedzenie cieľov, ktoré chceme ako odbor výskumu a štatistiky kultúry napĺňať v kontexte súčasných konceptuálnych trendov a metodologických praxí vo výskume.

Vymedzenie konkrétneho prístupu k výskumu kultúry, ktorý má byť predmetom činnosti OVŠK, nie je vzhľadom na množstvo definícií kultúry a komplexnosť problému jednoduché. Snažíme sa preto využiť viac kritérií, než je vymedzenie predmetu výskumu, aby sme vymedzili obsah našej výskumnej činnosti do budúcnosti.

Vzhľadom na to, že OVŠK má špecifické postavenie (nie je akademickým pracoviskom, ale prináša aj aplikované poznatky), mali by sme predmet výskumu vyjadriť prostredníctvom účelu výskumu kultúry v spoločnosti, ktorý bude spĺňať.

Týmto účelom je **získavanie poznatkov o kultúre a jej fungovaní v spoločnosti**. Tento účel je dosahovaný prostredníctvom:

- a) **zberu dát** o kultúre v spoločnosti (štatistickým zisťovaním a výskumom),
- b) **analýzy dát** o kultúre v spoločnosti (napríklad sociologickou analýzou, analýzou kultúrnej politiky, ekonomickou analýzou).

Zber dát o kultúre predstavuje základný prostriedok dosiahnutia deklarovaných cieľov OVŠK a zahŕňa na jednej strane štatistické zisťovanie v oblasti kultúry a na druhej strane výskum kultúry. Tieto dva druhy činností sa líšia svojim zameraním, metódami, ako aj výsledkami, ktoré sa však môžu vzájomne dopĺňať.

Analýza dát o kultúre pracuje s údajmi pochádzajúcimi zo sociologických výskumov, ako aj s údajmi, ktoré boli zozbierané prostredníctvom štatistického zisťovania. Analýza dát prebieha v závislosti od paradigmatického náhľadu na dané údaje – môže teda ísť o sociologickú analýzu, analýzu ekonomiky, či analýzu kultúrnej politiky.

Obr. 2. Vymedzenie výskumu

Z hľadiska tohto rôznorodého účelu nemôžeme vybrať len jednu definíciu kultúry, pretože prístupy, vďaka ktorým sa k splneniu týchto účelov dostaneme, teda štatistický zber dát, výskum kultúrnej politiky, ekonomiky kultúry alebo sociologický výskum, používajú rôzne definície. Naším cieľom je však zaručiť otvorenosť výskumnej praxe a priblížiť sa k skutočnému exploratívnemu výskumu.

Naplnenie cieľov musí byť postavené na najnovších trendoch vo výskume z hľadiska metodológie a filozofie vedy. Výskum kultúry by okrem aktuálnych tém mal mať možnosť skúmať **hlbšie štrukturálne predpoklady fungovania spoločnosti**. V týchto štrukturálnych predpokladoch je možné vidieť vplyv kultúry na každé spoločenské konanie.

Navrhujeme integrovať na jednom pracovisku zber štatistických údajov, sociologický výskum kultúry a výskum kultúrnej politiky, aby sme podporili získavanie poznatkov o **povahe kultúry v súčasnej spoločnosti na viacerých úrovniach**. Tieto disciplíny sa v akademickom svete už často vzájomne dopĺňajú a prelínajú. Kombináciou zberu štatistických dát, sociologického výskumu a výskumu kultúrnej politiky dospejeme k unikátnym vysvetleniam fungovania kultúry v spoločnosti. Výskum kultúry v pozícii, v akej ho formulujeme, by mal byť nielen základným, ale aj aplikovaným výskumom, navrhovať praktické výstupy s použitím interdisciplinárnych poznatkov, mal by byť metodologicky otvorený kvalitatívnym i kvantitatívnym metódam. Zároveň je nutné, aby boli poznatky a ich tvorba konfrontované s odbornými trendmi aj v zahraničí.

3.1.1 Sociologický výskum kultúry

Cieľom systematického sociologického skúmania kultúry je pokrytie širokého spektra spoločenských javov súvisiacich s kultúrou, pričom úroveň uchopenia skúmaných tém postupne prechádza zo všeobecnej do konkrétnej roviny poznania. Našou ambíciou je využívanie rôznych metód kvantitatívnej a kvalitatívnej analýzy a ich kombinácie (vo forme kombinovaných metód) s využitím silného výskumného potenciálu pracoviska.

Sociologické skúmanie sa v súčasnosti pohybuje v týchto analytických rámcoch (Hall et al. 2003: 13-15):

- výskum **inštitucionálnych štruktúr kultúry** sa sústreďuje na vzorce kultúry, ktoré sú reprezentované v inštitúciách ako je jazyk, osobná identita, rodina, médiá, práca, v tomto rámci má kultúra podobu sociálneho faktu nezávislého od individuálneho vedomia,
- výskum **kultúrnej histórie a pretrvávania kultúrnych foriem** sa ako analytický rámec zameriava na historické formy kultúry a porovnáva ich so súčasnými spoločenskými procesmi,
- výskum **produkcie a spoločenskej distribúcie kultúry** sa sústreďuje na vzťah vlastníctva a kontroly kultúrnej distribúcie toho, čo a ako je v kultúre distribuované a zameriava sa na otázku vzťahu kultúry a moci,
- výskum **prijímania a dopadov kultúry** sa sústreďuje na to, či a ako kultúrne objekty ovplyvňujú mienku a konanie jednotlivcov a skupín,

- výskum **významov a spoločenského konania** sa sústreďí na aktérov a ich konanie, ktoré reprodukuje alebo tvorí kultúru, na sociálne hnutia a dramatické kultúrne zmeny.

Cieľom sociologického skúmania kultúry je z nášho pohľadu poskytovať údaje na analýzu z paradigmatických prístupov **sociológie kultúry** (videnie kultúry ako závislej premennej, sústredenie sa napríklad na otázky vysokej a nízkej kultúry, vzťahu medzi vzdelaním a kultúrou, vzťahu ku kultúre na základe vzťahu k iným spoločenským otázkam, atď.), ako aj z oblasti **kultúrnej sociológie** (videnie kultúry ako nezávislej premennej, ktorá podmieňuje ľudské konanie, napr. kultúrna pamäť, interpretácia kultúry).

Obr. 3. Sociologický výskum kultúry

Kombinácia kvantitatívnych a kvalitatívnych poznatkov umožní vytvoriť odborný dialóg aj s inými inštitúciami. Budeme tak môcť aspirovať aj na publikačné úspechy v odborných periodikách. Poznanie kultúry zo sociologického pohľadu otvorí nové možnosti diskusie výskumu kultúry s oblasťou vzdelávania, výchovy, postojov a hodnôt v spoločnosti. Zároveň má aj potenciál ponúknuť analytický pohľad pre oblasť kultúrnej politiky (najmä zberom unikátnych kvantitatívnych aj kvalitatívnych dát) a obohatiť tak tvorbu kultúrnej politiky na Slovensku.

3.1.2 Výskum kultúrnej politiky

V súčasnosti sa čoraz viac diskutuje o kultúrnej politike ako špecifickej časti riadenia spoločnosti, a najmä jej kultúrnej činnosti. Kultúrnej politike ako praxi poskytuje analytické informácie kultúrna politika ako vedná disciplína. Má za úlohu informovať verejnú sféru, aby bola kultúrna politika ako prax tvorená s ohľadom na reálny stav a potreby v spoločnosti.

Kultúrna politika čerpá metodologickú aj konceptuálnu inšpiráciu z rôznych ďalších vedeckých disciplín. Najčastejšie témy kultúrnej politiky sú:

- **kultúrna ekonomika** – zaoberá sa ekonomickými problémami v kultúrnom sektore, najmä tými, ktoré sú spojené s verejným financovaním a poskytuje tak argumenty pre kultúrnu politiku a kreatívnu ekonomiku,
- **kultúrne práva a participácia na kultúre** – zapojenie rôznych skupín obyvateľov do kultúrneho života spoločnosti,
- **kultúrna produkcia, kultúrny priemysel, spotreba** – z pohľadu kultúrnej politiky je možné na tieto témy aplikovať prístup politickej ekonómie, pozrieť sa na fungovanie kultúrnych inštitúcií, prijímateľov kultúry, publikum a ich postoje ku kultúre, na druhej strane sústrediť sa na prácu v kultúrnom priemysle a zmeny, ktoré tam v súčasnosti nastávajú,
- **médiá a globalizácia** – sústredenie sa na súčasnú formu mediálnej komunikácie a jej dopady na fungovanie inštitúcií v kultúre, mediálnu gramotnosť, komunity v sieťach a iné,
- **autorstvo a autorské práva** – sledujú vplyv súčasných technologických zmien na kreatívny proces,
- **geografia a kultúrna politika** – náhľad na fungovanie kultúrnej politiky v geografických rozmeroch, napríklad v regionálnej rozdielnosti.

Analýza kultúrnej politiky predstavuje pilier, ktorý je založený na komplexnom štúdiu kultúrnej politiky pomocou dostupných dát z oblasti štatistiky kultúry, sociologických výskumov (primárne a sekundárne analýzy), ekonomiky kultúry a prehľadu normatívnej regulácie podľa rezortnej pôsobnosti. Ambíciou týchto analýz je aj komparácia kultúrnych politík prostredníctvom údajov z medzinárodných výskumov. Výsledky týchto analýz majú slúžiť orgánom verejnej správy, teda Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), vyšším územným celkom, obciam a kultúrnym inštitúciám pri tvorbe a evalvácii regulatívnych nástrojov kultúrnej politiky.

3.1.3 Štatistika kultúry

Medzi hlavné činnosti OVŠK okrem výskumu kultúry patrí aj zabezpečenie štátneho štatistického zisťovania v oblasti kultúry. Napriek tomu, že túto činnosť zabezpečuje samostatný referát OVŠK – referát štatistiky kultúry, vnímame v rámci OVŠK zber a analýzu štatistických údajov o kultúre ako výskumný nástroj, ktorý dopĺňa ostatné výskumné nástroje využívané napríklad referátom výskumu kultúry. Zabezpečenie štátneho štatistického zisťovania v oblasti kultúry realizuje OVŠK v súčinnosti s Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky a Štatistickým úradom Slovenskej republiky prostredníctvom 16 ročných výkazov Kult, ktoré pokrývajú hlavné oblasti kultúry. Štatistické zisťovanie je významným prostriedkom získavania údajov o kultúre, ktoré ponúkajú širokú škálu využiteľnosti, napríklad na tvorbu stratégií a koncepcií ako súčastí politik v oblasti kultúry, ako aj na výskumné, vedecké a iné účely.

Porovnateľnosť získavaných údajov v čase je jedným z cieľov, ktoré zisťovanie takéhoto druhu sleduje, preto je zabezpečenie kontinuity jednou z priorít pracoviska. Kontinuita z nášho hľadiska však nevyučuje neustále snaženie sa o vylepšenie prostriedkov získavania údajov a sledovaných ukazovateľov. Naším cieľom v tejto oblasti je zvyšovanie kvality nástrojov získavania údajov, v prvom rade elektronického systému štatistického zisťovania, tak z hľadiska spoľahlivého fungovania, ako aj užívateľského rozhrania a ďalších aspektov. Ročné výkazy Kult taktiež podliehajú pravidelnému auditu, ktorého cieľom je ich neustále vylepšovanie, upresňovanie a prispôsobovanie potrebám všetkých zainteresovaných strán.

Štatistické údaje zbierané prostredníctvom ročného štatistického zisťovania využíva veľké množstvo inštitúcií, počnúc ŠÚ SR, cez ministerstvo a iné orgány štátnej správy, až po výskumné a akademické inštitúcie. OVŠK okrem zabezpečenia ich zberu tieto údaje taktiež využíva, a slúžia ako podklady k sociologickým výskumom, analýzam kultúrnej politiky a najmä k výskumom ekonomiky kultúry, pre ktorý sú prvotným zdrojom informácií.

3.1.4 Výskum ekonomiky kultúry

Výskum ekonomiky kultúry spočíva v prvom rade v analýze ekonomických ukazovateľov, medzi ktoré patria napríklad príjmy a výdavky verejného, súkromného a neziskového sektora na kultúru, výdavky domácností na kultúru, sledovanie produkcie kultúry a kreatívneho priemyslu (hlavných a podporných odvetví),

vymedzenie a sledovanie medzispotreby jednotlivých odvetví kultúry, sledovanie pridanej hodnoty kultúry a kreatívneho priemyslu a pod.

Ďalším zaujímavým ukazovateľom je zamestnanosť, priemerná mzda v jednotlivých oblastiach kultúry a ďalšie ukazovatele zisťované prostredníctvom štatistických výkazov alebo dostupné z iných zdrojov.

Cieľom výskumu ekonomiky kultúry je hľadanie a odkrývanie hlbších ekonomických súvislostí v rámci oblasti kultúry, ako aj ich štúdium v širšom kontexte spoločenských javov (napríklad socio-ekonomická situácia obyvateľstva, nezamestnanosť v jednotlivých regiónoch), ale aj javov ako hodnotová orientácia obyvateľstva, ich participácia na kultúre a pod.

3.2 Význam výskumu kultúry

Kultúra tvorí neoddeliteľnú súčasť spoločnosti, bez ktorej nemôžeme pochopiť fungovanie jej inštitúcií. Čoraz častejšie si orgány verejnej správy uvedomujú, aký veľký **dopad** má kultúra na **spoločnosť** a **ekonomiku**. Existuje niekoľko prúdov výskumu kultúry vzhľadom na spoločnosť, z nich uvádzame tie hlavné:

1. výskum vzťahu kultúry a kultúrnej identity v spoločnosti,
2. výskum dopadu kultúry na ekonomiku,
3. výskum dopadu na zdravie a spokojnosť so životom,
4. výskum úlohy kultúry v trvalo udržateľnom rozvoji,
5. výskum kapacity kultúry podporiť demokraciu (Council of Europe 2016:5).

Výskumy napríklad ukazujú, že participácia na kultúre má výrazný vplyv na účasť v ďalšom spoločenskom a politickom živote obyvateľov.

Plánovanie kultúrneho života verejnou mocou by malo vychádzať z reálnych **údajov** o fungovaní kultúry v jej rôznych definíciách. Či sa už pozeráme len na kultúrne **aktivity** obyvateľov, účasť na kultúrnych podujatiach, prípadne činnosť v záujmových útvaroch, alebo berieme do úvahy kultúru ako **sieť významov**, poznatky o jednom či druhom nám umožnia lepšie pochopiť fungovanie spoločnosti. Politické rozhodnutia by mali byť založené na využívaní dostupných sociologických a štatistických údajov. Mnohí verejní činitelia si už uvedomujú, že jednou z priorít moderného vládnutia je **štát fungujúci na základe využívania dát**. Naším cieľom je poskytovať analytické údaje (štatistické údaje a empirický výskum) pre verejnú politiku a poskytovať analýzy týchto údajov s ohľadom na tvorbu kultúrnej politiky.

Otázky sociologického charakteru, na ktoré sa chceme tiež sústrediť, majú pomôcť pochopiť **povahu kultúrnej identity** obyvateľov Slovenskej republiky. Obsahy, ktoré definujú kultúrnu identitu, nám hovoria kým sme, aké máme postoje k iným, aké sú naše hodnoty, postoje, nádeje. Takéto zistenia pomáhajú spoločnosti spoznať samu seba. Témy, na ktoré sa sústreďí sociologické skúmanie kultúry, sú často hodnotové preferencie, kolektívna pamäť, nacionalizmus, občianska spoločnosť, kultúrny vkus a preferencie skupín, ktoré sa menia v čase a sledujú globálne tendencie a pod.

Praktické využitie výsledkov výskumu bude prínosom pre niekoľko cieľových skupín:

- a) pre **verejnú správu** budeme poskytovať informácie o fungovaní kultúry v spoločnosti, sociologické poznatky, podklady pre tvorbu kultúrnej politiky a evalváciu existujúcich kultúrnych politík,
- b) pre **odbornú verejnosť** budeme zbierať a zverejňovať sociologické dáta o kultúre, podnecovať odbornú diskusiu v oblasti kultúry a prispievať do odborného vedeckého diskurzu,
- c) pre **laickú verejnosť** poskytneme zaujímavé informácie o stave kultúry a sebareflexiu spoločnosti.

3.3 Prezentácia výsledkov výskumu kultúry

Dôležitým rozmerom vízie OVŠK je aj dôraz na publikačné a prezentačné aktivity, ktoré by umožnili upriamiť pozornosť na činnosť OVŠK, na jeho výsledky a plány. Cieľom je vytvoriť systematický plán publikačných a prezentačných aktivít, ktorý by bolo možné v budúcnosti nasledovať. Vo všeobecnosti je nutné zdôrazniť, že forma prezentovania výsledkov má vplyv na to, ako budú informácie prijaté a akým spôsobom sa dostanú do povedomia verejnosti. Kladieme preto dôraz **na atraktívne formálne spracovanie** výsledkov výskumu s cieľom **sprístupniť** výsledky čo **najširšiemu publiku** odbornej aj laickej verejnosti.

Veľmi veľký dôraz kladieme na kvalitné vizuálne spracovanie výsledkov výskumnej činnosti. V dnešnej spoločnosti je vizuálna komunikácia jedným zo základných prvkov sprostredkovania informácií. Komplexnosť výskumných poznatkov či mohutnosť štatistických informácií vyžadujú efektívne zobrazenie pomocou vizualizačných metód. Efektívna komunikačná stratégia preto vyžaduje

jednotný vizuálny formát s cieľom vyjadrovať profesionálny status výskumného odboru.

3.3.1 Webový portál

Publikačné aktivity budú postavené na centrálnom bode – fungujúcom webovom portáli, ktorý predstavuje ústredné aktivity a **sústreduje publikačné výstupy**. V súčasnosti je internet najdostupnejším zdrojom informácií pre širokú verejnosť. Pretože jedným z princípov našej práce je otvorenosť, radi by sme výsledky našej činnosti sprístupnili na webovom portáli, ktorý zodpovedá dynamike výskumného pracoviska. Analytické výsledky kvantitatívnej povahy napríklad vyžadujú vysoké grafické rozlíšenie a udržateľnosť interaktívnych animovaných vizualizácií pre zobrazenie longitudiálnych štúdií. Webový portál by mal graficky ladiť s ďalšími dokumentmi a reprezentovať jednotnú vizuálnu identitu pracoviska. Taktiež by mal umožniť pohotovo reagovať na aktuálne dianie napríklad formou blogov, sústreďovať odkazy na partnerské organizácie a zaujímavé výskumy. Mal by byť **kontaktným miestom** reprezentácie pracoviska nielen pre slovenskú verejnosť, ale aj pre zahraničných odborníkov a záujemcov. Podstatné informácie, napríklad popisy výskumných projektov a činností, by na portáli mali byť uvedené aj v angličtine.

3.3.2 Publikačné aktivity

Formy publikačných aktivít, ktoré predstavujeme, by mali zodpovedať účelu, ktorý je pre jednotlivé druhy výskumu vytýčený. Všetky výsledky výskumnej činnosti by mali byť dostupné na webovom portáli, prípadne v kníhkupectvách (v prípade monografií). Základnými výstupmi publikačnej činnosti by boli dokumenty rôzneho druhu, a to:

a) monografie – so zámerom komplexného štúdia určitého problému akcentujeme potrebu vydávať kvalitne spracované monografie. Jednotlivé empirické výskumy združené do jednej témy ponúkajú informačnú a analytickú hodnotu v hĺbkových pohľadoch do problémov kultúry na Slovensku. Vizuálne aj informačne atraktívne monografie sústreďujú odborne, avšak pútavo napísané texty. Mali by byť dostupné v tlačenej aj elektronickej forme;

b) štúdie z oblasti sociológie a ekonomiky kultúry – predstavujú publikačné formáty, ktoré budú slúžiť v prvom rade na zverejňovanie výsledkov realizovaných výskumov a ich analýzy. Výstupy takéhoto druhu môžu slúžiť okrem dokumentovania činnosti OVŠK aj ako príspevky do odbornej diskusie, napríklad prostredníctvom ich

publikácie vo vedeckých a odborných časopisoch. Prostredníctvom uverejnenia kvalitne spracovaných štúdií rôzneho druhu môže OVŠK upriamiť pozornosť na svoju činnosť a dostať sa do povedomia vedeckej komunity;

c) analytické dokumenty – analýzy kultúrnej politiky ponúkajú analytické pohľady vizuálne znázornené pomocou tabuliek a grafov. Predstavujú súčasný stav fungovania istej parciálnej oblasti kultúry. Sú primárne určené orgánom verejnej správy na komunikáciu výsledkov výskumu zameraného na kultúrnu politiku. K dispozícii sú aj použité dáta na ďalšie využitie. Orgány verejnej správy ako ministerstvo, vyššie územné celky alebo obce, prípadne kultúrne inštitúcie, môžu tieto dokumenty využiť na tvorbu a evalváciu svojej kultúrnej politiky. V oblasti analýz verejnej politiky sa hovorí o dvoch zaužívaných formách analytických dokumentov, o **analytickej informácii** (kratší formát) a **analytickej štúdii** (dlhší a podrobnejší pohľad);

d) sociologické eseje – žáner eseje je v sociológii v súčasnosti veľmi atraktívny. Flexibilita tohto žánru umožňuje nechať vyniknúť metaforickosť sociologického jazyka (Tížik 2017:141) v záujme lepšieho „vysvetlenie sveta“. Eseje by boli viac slovne orientované, obsahovali by však aj dáta, ktoré sú invenčne spracované, prípadne ilustrácie, ktoré zlepšujú zrozumiteľnosť. Sociologické eseje by sa venovali aktuálnym témam kultúry v slovenskej spoločnosti zo sociologického uhla pohľadu;

e) popularizačné texty a infohárky – najširšej verejnosti ponúkame zrozumiteľné a prístupné texty ohľadom aktuálneho diania v kultúre. Budú k dispozícii na internete, ako aj na sociálnych sieťach vo forme blogu. Komentujú súčasné udalosti alebo vysvetľujú problematiku z oblasti výskumu. Infohárky sú zase príkladom jednoduchej formy vysvetlenia nejakého javu prostredníctvom grafov a vizualizácie vo forme jedného listu alebo plagátu. Vizualizácia dát zabezpečuje jednoduchú zrozumiteľnosť komplexných informácií a prístupnosť výskumných zistení.

f) časopis – medzi ďalšie plány do budúcnosti v oblasti publikačných aktivít patrí vytvorenie podmienok na rozšírenie publikačných činností o editovaný časopis, ktorý by sa orientoval na interdisciplinárne texty z oblasti výskumu kultúry, pričom jednotlivé čísla by boli tematicky zamerané. Časopis by vychádzal buď v digitálnej, prípadne v tlačenej podobe a bol by atraktívnym vizuálne kvalitne spracovaným dielom s vysoko kvalitným obsahom. Tvorcami obsahu by bola širšia odborná

verejnosc' z kultúrnej sféry a formu časopisu by navrhoval editor z prostredia výskumného tímu OVŠK.

g) ďalšie publikačné formáty – z rôznorodosti činností realizovaných v rámci OVŠK vyplýva možnosť rôznych publikačných aktivít, ktoré nie sú obmedzené na vymenované publikačné formáty a môžu sa rozšíriť aj o iné žánre, ako napríklad recenzie odbornej literatúry, menšie štúdie (tzv. working papers) a ďalšie.

3.3.3 Prezentačné aktivity

Princíp otvorenosti chceme dosiahnuť aj podujatiami organizovanými výskumným pracoviskom s cieľom sprístupniť výsledky výskumu verejnosti. Týmito podujatiami sú odborné prezentácie, diskusie, okrúhle stoly, sympóziá alebo konferencie. Popularizáciu výskumu a rozšírenie povedomia o výskume kultúry je možné zabezpečiť aj organizovaním prednášok významných odborníkov z oblasti výskumu kultúry zo slovenského prostredia aj zo zahraničia. Takisto pokladáme za inšpirujúce možnosť napojenia sa na súčasné trendy, napríklad organizovaním výstav založených na poznatkoch z výskumov v spolupráci s architektmi a výtvarníkmi. Tieto aktivity majú takisto umožniť verejnú diskusiu o výskumnej činnosti v oblasti kultúry s odbornou verejnosc'ou.

3.3.4 Medzinárodné kontakty

Otvorenosť ako princíp by sme radi rozšírili aj do medzinárodného kontextu a umožnili tak výmenu poznatkov o výskume kultúry na medzinárodnej úrovni. Radi by sme sa zapojili do celoeurópskeho výskumného priestoru a boli súčasťou medzinárodnej komunity výskumníkov v oblasti kultúry. Toto zapojenie by nám na jednej strane umožnilo čerpať informácie o výskumných zisteniach, používaných konceptoch a metódach v základnom a empirickom výskume kultúry, na druhej strane by sme aj my mohli obohatiť širšie poznanie o výskume na Slovensku. Takýmto spôsobom by sme mohli šíriť poznatky o Slovensku a slovenskej kultúre medzi odbornou verejnosc'ou v zahraničí.

3.4 Zvyšovanie odbornosti

Vzdelávanie a odborný rast predstavujú dôležitý pilier spôsobu dosahovania určených cieľov OVŠK. Uvedomujeme si potrebu neustáleho vzdelávania a napredovania v oblasti výskumu, ekonomiky a štatistiky kultúry a integrovania nových poznatkov do každodennej práce. Považujeme za dôležité využívať širokú škálu možností

vzdelávania a zvyšovania odbornosti, počnúc rôznymi školeniami a kurzami, cez stáže v iných slovenských a zahraničných organizáciách až po účasť na seminároch, workshopoch a konferenciách. Okrem odborného rastu v oblasti pôsobenia OVŠK kladieme dôraz aj na využívanie moderných technológií a ich integrovanie do každodennej práce a prezentácie jej výsledkov. Zdôrazňujeme aj aktívnu medzinárodnú spoluprácu, ktorú považujeme, okrem iného, za dobrý prostriedok na získavanie informácií o medzinárodných trendoch v oblasti pôsobenia OVŠK.

Zhrnutie

V predloženej stratégii sme predstavili základné špecifiká výskumu kultúry, ktorý by mal byť empirickým výskumom na odbornej úrovni a vytvárať poznatky, ktoré prispievajú k hlbšiemu pochopeniu spoločenských javov súvisiacich s kultúrou, ale aj poznatky, ktoré sú priamo využiteľné v praxi, a zároveň sú inšpiráciou pre prácu verejnej správy a odbornej a širokej verejnosti.

V prvej časti stratégie sme načrtli rôzne významy pojmu kultúra. Širšia definícia prakticky stotožňuje kultúru so spoločnosťou, pričom užšia definícia nazerá na kultúru ako na umeleckú, tvorivú činnosť. Následne sme objasnili prístupy ku kultúre z pohľadu rôznych vedných disciplín a predstavili súčasné tendencie interdisciplinárneho skúmania kultúry. Podrobne sme sa tiež venovali výskumnému procesu a ozrejmili sme postup vzniku výskumných poznatkov zo spoločenskovednej metodologickej perspektívy.

Následne sme predstavili víziu výskumu kultúry v spoločnosti do budúcnosti. Predstava o výskume kultúry do budúcnosti je postavená na sociologickom výskume a výskume kultúrnej politiky, ktoré integrovane využívajú aj štatistiku kultúry. Sociologický výskum kultúry sa zameriava na kultúru v spoločnosti, napríklad na hodnoty, normy, postoje, či kultúrnu identitu spoločenských skupín. Výskum kultúrnej politiky sleduje súčasný vývoj kultúry ako inštitúcie, jej financovanie, reguláciu, rozvoj tvorivosti a pod. Poskytuje spätnú väzbu a podklady pre verejnú správu, ktorá kultúrnu politiku tvorí.

Prezentovaná stratégia v záverečnej časti zahŕňa aj komunikáciu výskumu navonok. Predstavuje zámer webového portálu, typy publikačných formátov, prezentačné aktivity a zapojenie sa do medzinárodných sietí s cieľom naplniť predstavu o otvorenom pracovisku s vysoko odbornou činnosťou.

Použitá literatúra

- Alexander, Jeffrey C., and Philip Smith. "The Strong Program in Cultural Sociology." *Center for Cultural Sociology*, 2001. Navštívené 14.3. 2017. [online] Dostupné z: <http://ccs.yale.edu/strong-program>.
- Back, Les, Andy Bennett, Laura Desfor Edles, Margaret Gibson, David Inglis, Ron Jacobs, and Ian Woodward. *Cultural Sociology: An Introduction*. John Wiley & Sons, 2012.
- Bailey, Kenneth. *Methods of Social Research*. New York: The Free Press, 1994.
- Černík, Václav a kol. *Teória Poznania*. Bratislava: Pravda, 1980.
- Coolican, Hugh. *Research Methods and Statistics in Psychology*. Psychology Press, 2014.
- Edwards, Tim. *Kulturální teorie*. Praha: Portál, 2010.
- Geertz, Clifford. *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*. New York: Basic Books, 1973.
- Hall, John R., Mary Jo Neitz, and Marshall Battani. *Sociology on Culture*. London: Routledge, 2003.
- Indicator Framework on Culture and Democracy Policymaker's Guidebook*. Council of Europe, 2016. Navštívené 10.2.2017. [online] Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/digitisation/IFCD-guidebook_en.pdf.
- Ortová, Jitka, and Katarína Podoláková. "Spôsob života ako syntetický ukazovateľ každodennej kultúry." In *Kultúra a rôznorodosť kultúrneho*, zostavili Viera Gažová a Zuzana Slušná. Bratislava: Katedra kulturológie, FF, UK, 2005. Navštívené 20.2.2017. [online]. Dostupné z: <https://fphil.uniba.sk/uploads/media/Acta13.pdf>.
- Patočková, Věra, Čermák, and Kateřina a kol. Vojtišková. *Kultura v krajích české republiky*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2012.
- Tížik, Miroslav. "Sociológ aj slovenskej kultúry. Za Zygmuntom Baumanom." *Sociológia* 49, č. 1 (2017): 139–44.